

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราเกิดมาเราก็ปรารถนาความสุขกัน ทุกคนปรารถนาความสุขนะ แต่ความสุขของโลก เห็นไหม ความสุขพอประทังชีวิตไปเท่านั้นแหละ แต่ความสุขจริง ถ้าความสุขจริง เพราะความสุขอย่างนี้เราหามันเป็นสุขเวทนา ทุกขเวทนา

เวลาประพฤติปฏิบัติกันไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ มันวิมุตติสุข วิมุตติสุขมันไม่ใช่สุขเวทนา ถ้าไม่สุขเวทนามันจะมีความสุขได้อย่างไร ความสุขที่ความอึดเต็ม ที่มันไม่ต้องขยับเขยื้อน ไม่ต้องขวนขวาย เห็นไหม นี่เสวยอารมณ์ ธรรมชาติ ถ้ามันจะแสดงออกมาเป็นธรรมชาติ

หลวงตาท่านบอกว่า “เวลาคิดมันเหมือนกับแบกหามท่อนซุงเลย ถ้ามันไม่คิดนะ มันไปอยู่ในสัจจะของเขา อยู่ในธรรมชาติอันนั้น นั่นแหละความสุขอย่างนั้นมันไม่ต้องแบกต้องหาม”

แต่เวลาเราจะมีความคิดมันต้องเสวยอารมณ์ ความเสวยอารมณ์ เพราะคนเขามีสติปัญญา เขาเห็นว่าจิตมันเสวยอารมณ์ จิตมันทำงานอย่างไร แต่เวลาของเรา เราเป็นปุถุชนใช้ไหม เราไม่ได้เสวยอารมณ์ เราแบกมันไว้เลย อารมณ์ความรู้สึกมันเป็นเราหมดเลย ถ้าเป็นเราขึ้นมา เห็นไหม เจ็บปวดแสบร้อนมันก็มีทุกข์ไปกับมัน ถ้ามีสิ่งใดมาหล่อเลี้ยงมันให้มันมีความสุขของมัน มันมีความสุขของมัน มันพอใจของมัน มันพอใจของมันแล้วเดี๋ยวมันก็ไม่พอใจอีกแล้ว มันไม่พอใจ มันเกิดดับๆ โดยธรรมชาติของมัน

ทีนี้เราต้องการความสุขๆ ความสุขในพระพุทธศาสนา ถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้วมันจบใจ ถ้ามันจบแล้วมันจบได้ ถ้ามันไม่จบ มันเป็นแบบนี้ มันเป็นแบบนี้คือว่าเดี๋ยวดีเดี๋ยวร้าย เดี่ยวดีเดี๋ยวร้าย เดี่ยวขึ้นเดี๋ยวลง มันเป็นธรรมชาติของมัน เห็นไหม นี่ผลของวิญญูะ ผลของวิญญูะเพราะเหตุใด ผลของวิญญูะเพราะเราทำคุณงามความดีของเรา มา ถ้าเราไม่ได้ทำคุณงามความดีของเรา เราไม่ได้มาเกิดเป็นอิสราภาพแบบนี้ละ

เกิดเป็นมนุษย์ ภพที่มันเป็นอิสระ ทำดีก็ได้ ทำชั่วก็ได้ ถ้าเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานเขาก็อยู่ในอำนาจของมนุษย์ เกิดในนรกหรือเวทียาก็อยู่ในใต้ปกครองของพญายม ถ้าเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เทวดา อินทร์ พรหมเขามีพระอินทร์คุ้มครองเหมือนกัน เขามีการปกครองเหมือนกัน เขามีของเขาไปตลอด

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ เราจะเลือกพอใจสิ่งใดก็ได้ ถ้าเลือกพอใจสิ่งใดก็ได้ เห็นไหม เราเลือกพอใจ แต่ถ้าพอใจในสิ่งที่เราไม่เข้าใจละ เราไม่เข้าใจเพราะเราเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับเราเพราะเรารู้ได้แค่นี้ไง ถ้าเรารู้ได้แค่นี้ก็ว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา สิ่งนี้เป็นประโยชน์ แต่ประโยชน์ข้างหน้าเรามองไม่เห็นไง แต่เวลาคนมองการณ์ไกลเขาเห็นประโยชน์ข้างหน้า ประโยชน์ข้างหน้าเขาจะละเว้นไว้ตรงนี้ ละเว้น เห็นไหม

คูลี ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ามีพราน ๒ คนเขาไปเที่ยวป่ากัน เขาแบกมูตรแบกकुตมาด้วยกัน พอคนหนึ่งเขาไปเจอเหล็ก เขาก็ทิ้ง เขาแบกเหล็กมา อีกคนหนึ่งเขาเห็นเขาบอกแบกมาแต่ไกลแล้ว เขาจะแบกมูตรแบกकुตของเขาตลอดไป พอคนแบกเหล็กไปเจอข้างหน้า เขาไปเจอเงิน เขาก็ทิ้งเหล็กของเขา เขาเอาเงินกลับบ้าน พอเดินไปข้างหน้า เขาไปเจอทองนะ เขาทิ้งเงินของเขา เขาแบกทองของเขา เขากลับบ้านไป เขาเอาทองไปให้ครอบครัวเขา ครอบครัวเขามีแต่ความสุขมีความพอใจนะ

แต่อีกคน คนที่มาด้วยกันนะ เขาแบกมูตรแบกकुตมาตั้งแต่ต้นทาง แล้วเขาไม่ทิ้งนะ เขาบอกเขาแบกมาไกลแล้ว เขาแบกเขาหามไปถึงบ้านนะ เวลาฝนมันตกมานะ มูตรकुตมันไหล มันเลอะตัวหมดเลย กลับบ้านไปได้อะไร ครอบครัวได้แต่มูตรแต่कुต

นี่ก็เหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดของเราไง เราเป็นปุถุชน เราความรู้สึกนึกคิดของเรา แล้วเราก็แบกมูตรแบกकुต แบกมูตรแบกकुตคืออารมณ์ความรู้สึกเราไง ความโลภ ความโกรธ ความหลงในหัวใจ เห็นไหม มูตรकुตมันถ่วงรุดหัวใจของเรา แต่คนที่เขาฉลาดขึ้นมา เขามาเจอเหล็ก เหล็กมันมีค่าแค่ไหน เขาก็ทิ้งของเขา เหล็กมันมีน้ำหนัก พอเขาไปเจอเงิน เขาทิ้งเหล็ก เขาเอาเงินของเขา พอไปเจอทอง เขาทิ้งเงินของเขา เอาทองไป เขาได้ทองคำของเขาไปนะ ทองคำมันมีค่าขนาดไหน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม จิตนิสัยของคนมันไม่เหมือนกัน อารมณ์ความรู้สึก คนเข้มข้น คนหยาบ คนเข้มข้นหมายความว่า เหมือนน้ำเสีย น้ำเสียที่มันมีสารพิษปนเปื้อนมา น้ำเสียเวลาเขารีไซเคิลของเขา เขาทำความสะอาดของเขา เขาต้องใช้ต้นทุนสูงมาก เวลาคน ความรู้สึกนึกของเขาปกติธรรมดา แล้วความรู้สึกของคนที่มีมันสะอาดบริสุทธิ์ล่ะ ที่มันสะอาดบริสุทธิ์หมายความว่ามันใสนะ “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้มองไปด้วยอุปกิเลส”

ในเมื่อมันยังมีความส่องใส มันสะอาดขนาดไหนนะ มันก็ระเหยของมัน มันต้องเป็นของมัน นี่ผลของวิญญะไง ผลของวิญญะคือมันมีการเปลี่ยนแปลงของมันตลอดเวลา นี่พอมันเปลี่ยนแปลง เห็นไหม

“จิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้ไม่เคยตาย” ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อยว่า “จิตนี้ไม่เคยตายนะ” เวลาเกิดในนรกอเวจีขนาดไหน บีบคั้นขนาดไหนมันก็ไม่เคยตายของมัน หมดจากเวรจากกรรม ขึ้นมามันก็มาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นต่างๆ นี่จิตมันไม่เคยตาย

จิตมันไม่เคยตาย เห็นไหม “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส” ส่องใสขนาดไหนนะ มันก็คงที่ไม่ได้ มันต้องแปรสภาพของมันตลอดไป จะส่องใส จะปนเปื้อนเข้มข้นขนาดไหนนะ มันมีโอกาสใงี้นี้ไง มุตรคุณเราจะทิ้งหรือไม่ทิ้ง ถ้าเราจะทิ้งมันนะ จะทิ้ง ทิ้งอย่างไร เราจะทิ้งของเรานะ มันมีผลประโยชน์ สิ่งใดที่มันจับต้องแล้วมันเป็นประโยชน์กับเราทั้งนั้นแหละ นี่ปัญญาเรามีเท่านี้

ทีนี้เราเชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงมีศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเรามีศีลของเรา มีความปกติของใจ ความปกติของใจนะ สิ่งใดที่มันจะหิบบจะฉวย เวลาคิดมันหิบบ ฉวย หิบบฉวยเพราะมันคิด เสวยอารมณ์ มันหิบบฉวยของมัน หิบบฉวยอารมณ์สิ่งใดมา ถ้าเรามีศีลขึ้นมา เราควบคุมไว้

หลวงตาท่านบอกว่า ควบคุมไว้ ควบคุมไว้ ควบคุมหัวใจไว้ มืออย่าไปหิบบมันมา อย่าไปหิบบมันมา

แต่มันจะควบคุมมันได้มันต้องฝึกหัด ของมันเคย มันเคยหิบบฉวยของมันตลอดเวลา แล้วเรบอกไม่ให้มันหิบบมันจับ มันไม่หิบบจับ ทำอย่างไรไม่ให้หิบบจับล่ะ

ไม่หยิบจับ เราก็ดึงมีปัญญาเห็นโทษของมันสิ หยิบจับที่ไรก็เผาไหม้มือทุกที หยิบจับขึ้นมาที่ไรก็แสบร้อนทุกที แต่มันก็หยิบจับตลอดไป ทำไมมันโง่งขนาดนี้ นี่ถ้าเรามีสติปัญญา เราจะทำมูตรทิ้งคู่ด ทิ้งมูตรทิ้งคู่ดมาแล้วเราหยิบจับสิ่งใดละ หยิบจับเหล็ก หยิบจับเงิน หยิบจับทอง ถ้าหยิบจับเงิน หยิบจับทอง นี่ประ โยชน์ เห็นไหม

คูสิ เวลาบอกว่าน้ำเสียที่มันเข้มข้นขึ้นมา มันสกปรก มันส่งกลิ่นเหม็น แต่เวลาที่น้ำใสสะอาดละ น้ำใสสะอาดมันก็ระเหยของมัน ชีวิตของเราเป็นมนุษย์ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เราจะทำคุณงามความดีของเราสิ่งใด

คุณงามความดี เห็นไหม คูสิ กตัญญูต่อบุคคลที่เป็นเครื่องหมายของคนดี นี่เป็นเครื่องหมายของคนดี คนจะกตัญญู คนจะอย่างไรก็ได้แล้วแต่ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุดทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันน่าเสียสละใจ

ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบได้นะ อืม! นี่ไง ตัวตนเราเป็นแบบนี้ ชีวิตมันเป็นแบบนี้ ที่เราแสวงหากัน ที่ว่าความสุขมันอยู่ที่ไหน อะไรมันเป็นความสุข เราก็แสวงหาตลอดเวลา เราก็ไม่เคยเจอความจริงสักที แต่พอจิตมันสงบเข้ามา อืม! ความจริงมันเกิดแล้ว มันเกิดเพราะอะไร เพราะสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตมันเข้าไปรู้ตัวตนของมันไง นี่ปัจจุตังมันปล่อยวางสิ่งใดๆ มา มันเป็นอิสรภาพของมัน เห็นไหม

นี่เราเรียกร้อง เรียกร้องอิสรภาพ เราเรียกร้องความเป็นธรรม เราเรียกร้องมาตลอดเลย แต่เวลากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันข่มขี้เหยียบย่ำเรา เราไม่เคยเรียกร้องเลย เวลากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันข่มขี้เรานะ พอใจ แต่เวลาข้างนอกเราเรียกร้องอิสรภาพ เรียกร้องความเสมอภาค เราเรียกร้องทุกอย่างเลย แต่เวลาใจของเรา เห็นไหม เพราะใจของเราเวลามันโดนข่มขี้ มันโดนเหยียบย่ำโดยกิเลสนี้มันทุกข์

เวลามันมีความสุขของมัน มันเป็นอิสรภาพชั่วคราว มันมีความสุขของมัน ความสุขเพราะมันพอใจ มีความพอใจมันก็มีความสุขของมัน แต่ถ้าเรามีคำบริกรรมของเรา มีปัญญาอบรมสมาธิของเรา มันปล่อยวางของมันนะ มันไม่ใช่พอใจและไม่พอใจ นี่มันเป็นเหตุ

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” มันมีเหตุ มีปัจจัย มันมีเหตุมีผลของมัน มันถึงปล่อยวางของมันได้จริง

แต่นี้มันไม่มีเหตุมีผลใช่ไหม มันไม่มีเหตุผลตามความเป็นจริงขึ้นมา เราก็บอกว่าจะปล่อยวาง จะปล่อยวาง เราจะบังคับมันให้ได้ด้วยความพอใจของเรา มันเป็นไปได้หรือหอก คุณิ เราเห็นแก้วแหวนเงินทองเยอะเยอะไปหมด เราหยิบฉวยเอาได้ไหม เราไม่มีสิทธินะ แต่ถ้าเราทำหน้าที่การงานของเรา ผลตอบแทนมันมา **“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”** ในเมื่อมีเหตุมีผล เงินนั้นมันก็ไหลมาเทมา แต่ถ้ามันไม่มีเหตุมีผล เงินเราไปหยิบฉวยเอามานี้คิดคุณนะ เราไปหยิบฉวยของเขามา เราทุจริตของเขามา มันไม่เป็นประโยชน์กับเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราเห็นโทษของมัน เรามีคำบริกรรมของเรา เรารักษาคิดของเราด้วยเหตุด้วยผล **“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”** ถ้าไม่มีเหตุของมันขึ้นมา ถ้าเหตุมันสมควร นี่ธรรมทั้งหลาย **ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม** ถ้ามันสมควรแก่ธรรม มันมีเหตุมีปัจจัย มันสมควรของมัน มันเป็นของมัน เห็นไหม ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุมันสมควรแล้วมันต้องเป็นแบบนั้นจริงๆ

แต่เราปฏิบัติกันไม่ถึงเหตุถึงผลไง พอไม่ถึงเหตุถึงผลเราก็เรียกร้องให้มันเป็นไปตามความเป็นจริงของเรา เรามีความลัษณีสถาย มีต่างๆ เห็นไหม นิวัตรธรรมทางกัณณะ เรามีแต่ความสงสัยของเราว่ามันไม่เป็นจริง ไม่เป็นจริงสักที เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าเป็นจริงอย่างนี้ เราก็ปฏิบัติเต็มที่แล้ว

เต็มทีของเราไง เต็มทีของเรามันเจือปนไปด้วยสมุทัย มันเจือปนไปด้วยการคาดหมาย มันเจือปนไปด้วยความต้องการ มันเจือปนไปหมดนะ มันไม่เป็นธรรมหรือ แต่ถ้าเรามีความจริงของเราขึ้นมา เราพูดโทษของเราโดยเนื้อหาสาระ เราใช้ปัญญาของเราโดยเนื้อหาสาระ เราไม่ให้สิ่งนั้นมันเจือปนเราเข้ามา

ถ้ามันไม่เจือปนเราเข้ามา **“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”** ถ้าเหตุมันสมควรตามความเป็นจริงแล้วมันจะหนีไปไหน มันหนีจากความเพียรไปไม่ได้หรือ มันหนีจากความเพียรไม่ได้

แต่เนื้เราก็เพียรเต็มที่แล้ว ทุกคนบอกว่าเพียรเต็มที่ ทำเต็มที่ทุกคน แต่เพียรเต็มที่ เพียรโดยที่เหตุมันไม่สมควรไง เหตุมันไม่เป็นตามข้อเท็จจริงอันนั้นไง เหตุมันเป็นตามความเป็นจริงด้วยสมุทัยของเราไง เหตุโดยสมุทัย เหตุโดยค้นหาความทะยานอยาก เหตุโดยการคาดหมาย เหตุที่ความต้องการของเรา มันถึงไม่เป็นความเป็นจริง

ถ้าเป็นความเป็นจริงขึ้นมา ความเป็นจริงเราปฏิเสธขนาดไหนมันก็เป็นจริงอย่างนั้น เราปฏิเสธความเป็นจริงไม่ได้หรอก ข้อเท็จจริง สัจจะ อริยสัจจะ อริยสัจจะมันต้องเป็นแบบนั้น

คูสิ คนเราปฏิเสธได้ไหมว่าเราเกิดมาแล้วเราไม่ตาย เกิดตายนี้เป็นผลของวัฏฏะนะ แต่เวลาถ้าเกิดอริยทรัพย์ขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นมาได้ยังไง เพราะเวลาเกิดมา เห็นไหม เกิดมามีหน้าที่การงาน คนเรามีคุณภาพเพราะความรับผิดชอบ คุณภาพของคนมันอยู่ที่ผลของงาน เราทำงานอย่างไร แล้วผลมันตอบแทนอย่างไร คุณภาพมันอยู่ที่นั่น ถ้าคุณภาพอยู่ที่นั่น มันจะวัดผลกันได้เลยว่าคนเราทำแล้วมันได้ผลได้มากน้อยแค่ไหน

ถ้ามากน้อยแค่ไหน เห็นไหม เรามีสติปัญญาของเรา เราไม่น้อยเนื้อต่ำใจ เราไม่น้อยเนื้อต่ำใจเลย สิ่งทั้งหลายมันมาจากการกระทำ มันต้องมีเหตุมาสิ ถ้ามันไม่มีเหตุมา มันจะทำให้จิตใจเราเป็นแบบนี้หรือ ถ้าจิตใจเราเป็นแบบนี้ละ เราเห็นโทษของมัน ทำไมเราไม่แก้ไขละ ถ้าเราแก้ไข เราเปลี่ยนแปลงนะ เราฟันทนเอา ฟันทนเอาเพราะเราทำมาเอง ถ้าฟันทนเอามันเจ็บปวดแสบร้อนไหม

คูสิ เวลาหลวงตาท่านพูดครั้งแรกนะ เวลาท่านประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา เวลากิเลสมันจี๊ดหัวเอา เห็นไหม ท่านสู้มันไม่ได้ ท่านถึงน้ำตารวงนะ “อ้อ! คราวนี้กูแพ้มันนะ คราวหน้ากูจะเอาให้ได้ คราวหน้ากูจะเอาให้ได้” เห็นไหม ท่านใช้ความเข้มแข็งของท่านแล้วต่อสู้ นี่ความเข้มแข็งของท่าน

เวลาเริ่มต้น เรารู้ๆ อยู่นี่แหละ เห็นๆ อยู่ว่าจะเอาชนะมัน แต่สู้มันไม่ได้ น้ำตาตกนะ เหมือนเรารู้ว่าสิ่งนี้มันควรจะทำ แต่เราทำไม่ได้ เราทำไม่ได้ มันเสียใจมากนะ เสียใจมากขนาดไหนมันก็ยังมิเหตุมีผล มีเหตุมีผล ถ้าเราฝึกความเข้มแข็งของเราขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ทำไมใจเราเป็นแบบนี้ ทำไมสิ่งที่เราจะให้เข้มแข็งมันเป็นแบบนี้

มันเป็นแบบนี้ก็มันเป็นมาแล้ว เราไปแก้ไขประวัติศาสตร์ไม่ได้ เราแก้ไขอดีตไม่ได้หรือ
กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้แก้ไขปัจจุบัน แต่แก้ไขปัจจุบัน สิ่งที่มี
เป็นมา เห็นไหม เป็นมาทำไมคนอื่นเขาคิดไม่เหมือนเรา ทำไมคนอื่นเขามีความรู้สึกรักใคร่คิดไม่
เหมือนเรา ทำไมคนอื่นเขาแยกแยะเหตุผลอย่างนี้ได้

นี่ไง “พละ” พละคือกำลังของใจ กำลังของใจมันต้องสร้างมา คุณ เวลาหลวงปู่มันท่าน
บอกท่านปรารภมาเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน ท่านปรารภมาเป็นพระพุทธเจ้าเหมือนกัน เวลา
ท่านสร้างของท่านมา เวลาท่านปฏิบัติไป สิ่งนี้ก็มาทางกันของท่าน หลวงปู่เสาร์ท่านก็ปรารภ
เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า แต่หลวงปู่มันท่านปรารภเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาภาวนาไป คุณ ปัญญาธิ เวลาเริ่มต้นหลวงปู่เสาร์ท่านก็ฝึกฝนหลวงปู่มันมา พอ
หลวงปู่มันท่านปฏิบัติไปแล้วท่านติตัดของท่าน เพราะเป็นอาจารย์ใช้ไหม เราเป็นเด็กน้อย เรา
มีอาจารย์เราก็อยากถามอาจารย์ของเรา พอไปถามหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่เสาร์บอกว่า “เราแก้ท่าน
ไม่ได้หรือ ปัญญาท่านเยอะมาก ท่านต้องแก้ตัวของท่านเอง”

หลวงปู่มันท่านต้องหันกลับมาแก้ไขตัวของท่านเอง พอแก้ไขตัวของท่านนะ นี่ไง บารมี
ธรรม บารมีสิ่งที่สร้างมา พอแก้ไขตัวท่านเสร็จแล้ว ท่านกลับไปแก้หลวงปู่เสาร์ เพราะหลวงปู่
เสาร์เวลาท่านภาวนา เห็นไหม “ขอให้ธรรมมาสถิตที่ตา ขอให้ธรรมสถิต...” นี่ขอเอา คือสวด
มนต์อ้อนวอนก่อน พอสวดมนต์อ้อนวอนก่อนเสร็จแล้ว แล้วค่อยประพฤติปฏิบัติใช้ไหม

หลวงปู่มันบอกว่า “ไม่ต้องสวดหรือ การขออ้อนวอนมันก็คือการปฏิบัติอ่อนๆ ถ้าเรา
ปฏิบัติเลย เรากำหนดพุทโธเลย จิตใจมันเข้มแข็งกว่า จิตใจมันทำได้เต็มไม้เต็มมือกว่า เอาปฏิบัติ
เลย”

แก้ไขกันอยู่ ๓ ปี กว่าหลวงปู่เสาร์ท่านจะวางทิฐิอันนี้ คือวางความผูกพันของใจอันนี้
ที่ว่าไม่ได้ เวลาปฏิบัติต้องสวดมนต์ก่อน ต้องจัดการก่อน หลวงปู่มันท่านไปแก้

นี่พูดถึงบารมี พูดถึงสิ่งที่เราสร้างมา ทำไมจิตใจของคนมันไม่เหมือนกัน ถ้าจิตใจของคน
ไม่เหมือนกันนะ จิตใจคนไม่เหมือนกันแล้วเราจะไปบิภิกษาจากธนาคารไหน เราจะไปขุดเอา

จิตนิสัยดี ๆ มาจากไหน นิสัยดี ๆ ความคิดดี ๆ อยากจะไปขุดเอามันมาจากไหน จะเปิดเซฟไหน
ใส่มาในสมองเรา ถ้าเราไม่ได้ฝึกของเรามา

ในเซฟนั้นเราเป็นคนหาเงินหาทองเข้ามา แล้วเปิดเซฟ ไปเก็บไว้ในเซฟ แล้วเราปิดเซฟ
ไว้ใช่ไหม ในเซฟนั้นถ้าเราไม่เอาแก้วแหวนเงินทองของเราไปใส่ไว้ในเซฟ มันก็จะมีเซฟเปล่า ๆ
ไง เปิดเซฟมาก็ไม่มีสิ่งใดเลย

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเรา ถ้าเราไม่ได้สร้างของเรามา เราไม่ได้ทำของเรามา มันจะมา
จากไหน ถ้าเราสร้างมาอย่างนี้ เห็นไหม นี่เซฟของเราเปิดมา

เซฟเขาเปิดมามีแต่แก้วแหวนเงินทอง เซฟเราเปิดมานะ มันมีแต่ขี้หมูราขี้หมาแห้ง อ้าว!
ก็เราเป็นคนพาล เราทำแต่สิ่งนี้มา มันก็ฝังใจเรามา เราเปิดเซฟเรามา เซฟเราเป็นอย่างนี้เราก็
แก้ไขเซฟเราสิ แก้ไขในหัวใจของเรา

ถ้ามันจะเป็นไปอย่างไรเราปฏิเสธไม่ได้ คือเราอย่าไปน้อยเนื้อต่ำใจ ใจ ทุกคนพอมอง
กลับมาที่เรานะ ขาอ่อนหมดเลย ทำไมเราเป็นแบบนี้ ทำไมคนอื่นดีกว่าเรา ทำไมคนอื่นเป็นอย่าง
นั้น

ก็เขาสร้างของเขามา เซฟของเขา เขาหาของเขา แล้วสะสมของเขา แล้วเขาปิดของเขา
แล้วเขาก็มาเกิดในชาตินี้ของเขา เซฟคือใจของเขา เขาเปิดเซฟของเขา เขาก็ได้คุณงามความดี
ของเขา เซฟของเราเป็นแบบนี้ ความรู้สึกนึกคิดในใจของเราเป็นแบบนี้ ก็แก้ไขแบบนี้ เปิดมา
มีอะไรก็แก้ไขมัน ของเรามีอะไรเราก็แก้ไขมัน เราแก้ไขพัฒนาของเรา

ถ้าเราแก้ไขพัฒนา เห็นไหม โอปนยิโก เรียกเรื่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม เรียกเรื่องสัตว์
ทั้งหลายมาดูนิสัยเรา มาดูจิตเรา มาดูความรู้สึกนึกคิดเรา แต่ถ้าเราเป็นธรรมขึ้นมา เรียกเรื่อง
สัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม มาดูธรรมในหัวใจ ใจ มาดูธรรมความรู้สึกนึกคิดของเรา ใจ มาดูธรรมที่
เราเปลี่ยนแปลงแก้ไข ใจ นี่เราได้เปลี่ยนแปลง เราได้แก้ไข เราได้ทำแล้ว ใจ

แต่ถ้าใครยังไม่ได้เปลี่ยนแปลง ยังไม่ได้แก้ไข มันเป็นมูตรเป็นกูดอยู่ มันเหม็นนะ แต่ถ้า
มันเปลี่ยนแปลงแก้ไข มูตรกูดเปลี่ยนแปลงเป็นเงินเป็นทองได้ไหม คุณสิ เขาขายปุ๋ยกัน เขาเปลี่ยน
จากมูตรจากกูดมาเป็นเงินเป็นทองได้นะ

นี่ก็เหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้เราก็ตีเปลี่ยนได้ เปลี่ยนได้โดยศีลของเรา เปลี่ยนได้โดยการประพฤติปฏิบัติของเรา เปลี่ยนได้ด้วยความเห็นผิดของเรา เราเห็นว่าสิ่งนี้เป็นความผิด เราก็ตีวางมัน เราไม่คิดถึงมัน เราไม่เอาสิ่งนี้มาเป็นความรู้สึกนึกคิดอีกแล้ว เราจะเปลี่ยนความคิด เราเป็นความคิดที่ใหม่ขึ้น นี่เราเปลี่ยนได้

มูตรกูดมันเปลี่ยนเป็นเงินเป็นทองได้ ถ้าคนรู้จักเอาไปเปลี่ยนแปลง คนรู้จักเอาไปแลกเปลี่ยนมา ถ้าไม่แลกเปลี่ยนมามันก็จะป็นมูตรเป็นกูด อยู่อย่างนั้นแหละ นี่ก็เหมือนกัน พอเรารู้สึกนึกคิดก็น้อยเนื้อต่ำใจ เราเป็นอย่างนี้ เราเป็นอย่างนี้ เราเป็นอย่างนี้

เราเป็นอย่างนี้แล้วเอ็งไม่เปลี่ยนละ เราเป็นอย่างนี้ แต่เราไม่เปลี่ยน ก็ไม่มีใครเขาเปลี่ยนให้หรอก

คูสิ เวลาหลวงปู่มันท่านไปหาหลวงปู่เสาร์ เวลาให้หลวงปู่เสาร์แก่ หลวงปู่เสาร์ยังแก่ให้ไม่ได้เลย ท่านต้องทำของท่านเอง พอทำได้แล้ว เราทำได้แล้วนะ เราเอามูตรเอากูดไปเปลี่ยนเป็นเงินเป็นทองมา เราบอกคนอื่นได้นะ “เฮ้ย! เราก็คเคยเป็นแบบนี้ เราก็คเคยมีมูตรมีกูดอย่างนี้ กูไปเปลี่ยนมาเป็นเงินเป็นทอง กูเปลี่ยนมา เอ็งเห็นไหม เอ็งเห็นไหม”

ถ้าเราทำได้ เราไปสอนใครได้หมดแหละ ถ้าเรามีธรรมในหัวใจ นี่เรียกร่องสัตว์ทั้งหลาย มาดูธรรม ก็เราไปเปลี่ยนมาแล้ว เราเอามูตรเอากูดไปเปลี่ยนเป็นเงินเป็นทองมาแล้วไง นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเปลี่ยนนิสัยเราได้ เราทำของเราได้ เราทำของเราไป

มันเป็นจริตเป็นนิสัยนะ น้ำเสีย ถ้ามันเข้มข้นด้วยสารพิษ เวลารีไซเคิลมันก็ต้องลงทุนลงแรงกันหนักหน่อย น้ำที่มันมีความไม่เน่าเสียจนมากเกินไป รีไซเคิลมันก็จะสะอาดขึ้นมา แล้วร่างกายของเรา คูสิ เราใช้สอยน้ำของเรา มันมีของเสียออกไปตลอดทุกวัน

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจมันมีทั้งนั้นแหละ ถ้ายังไม่ได้สิ้นสุดแห่งทุกข์นี้มันมี เห็นไหม คูสิ เวลาจิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส ความทุกข์ของมันคือความอาลัช อารมณ์ใจ ความผ่องใส ความคิดถึงกัน สิ่งนี้มันเป็นกิเลส กิเลสอย่างละเอียด แต่เวลามันมีความโลภ ความโกรธ ความหลง กิเลสหยาบๆ มันก็เหยียบย่ำใจ เวลาเราอาลัชอารมณ์ต่อกัน คิดถึงต่อกัน นี่กิเลสอย่างละเอียด

แล้วถ้ามันรีไซเคิล มันทำความสะอาดทั้งหมดทั้งสิ้น แล้วมันจบสิ้นไป มันไม่เสวย
อารมณ์ มันอยู่ของมันโดยธรรมชาติของมัน เพราะ ภารา หเว ปญฺจุขุณฺหา จันท์ ๕ คือสัญญา
อารมณ์ มันเป็นจันท์ มันไม่ใช่ตัวพลังงานตัวนั้น ถ้าตัวพลังงานตัวนั้นทำถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้ว
เห็นไหม “ธรรมชาติ”

สิ่งนั้นเป็นธาตุ ที่ไหนมีจิต ที่นั่นมีภพ แต่เวลาคุยกันภาษาสมมุติก็ต้องบอก บอกว่าจิต
เป็นอย่างนั้น จิตเป็นอย่างนั้น...จิตคือความรู้สึกนึกคิด ทุกคนมีนะ แล้วเราจะมาแก้ไขของเรา

นี่คือพึงธรรม ธรรมแบบนี้เป็นอาหารของใจ เราแสวงหาปัจจัย ๔ เพื่อการดำรงชีวิต แต่
ถ้าเราแสวงหาธรรมนะ โอปนยโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาคู่ธรรม คุณหัวใจของเรา คุณความรู้สึก
นึกคิดของเรา แล้วมันจะประเสริฐของเรา

เรามีธรรมในหัวใจ เห็นไหม สิ่งนี้ที่เราแสวงหากันเป็นความสุขแท้ เราจะทุกข์จนเงี้ยวใจ
จากปัจจัย ๔ แต่หัวใจเรอื้มเต็มนะ เราอยู่ของเราได้ แต่คนเวลามีทุกอย่างเพียบพร้อมเลยนะ แต่
หัวใจมันเราร้อนมันก็ทุกข์

ธรรมเป็นอาหารของใจ ปัจจัย ๔ เป็นอาหารของร่างกาย เราแสวงหามาเพื่อประโยชน์กับ
ชีวิตนี้ เพื่อความมั่นคงของชีวิต เพื่อสัจธรรม ธรรมในหัวใจของเรา เอวัง